



# Faktorer kopplade till suicidförsök bland unga homo- och bisexuella

I den här kunskapsmanstämningen sammanfattar vi en systematisk litteraturöversikt om faktorer som är kopplade till suicidförsök bland unga homo- och bisexuella (hb) personer. Under rubriken "Folkhälsomyndigheten kommenterar" kompletterar vi med resultat från motsvarande svenska studier och insatser i det suicidpreventiva arbetet som har lyfts fram i forskningen.

Wang och medarbetare har i en systematisk litteraturöversikt granskat studier om risk- och skyddsfaktorer som är kopplade till suicidförsök bland unga hb-personer (1). Översikten visar att olika former av mobbning, till exempel nätmobbning, och brist på nära vänner sågs som starka riskfaktorer, liksom att inte bli accepterad av sin familj. Även en tidig "komma ut"-process (berätta om sin sexuella identitet före 16 års ålder) ansågs vara en viktig riskfaktor, på grund av ökad risk för mobbning och negativa reaktioner från familjen och andra i omgivningen. Vidare är depression, ångest, misshandel och sexuella övergrepp starka riskfaktorer för suicidförsök bland unga hb-personer, liksom för unga generellt. Identifierade skyddsfaktorer inkluderade stöd från familjen, vänner, lärare och andra vuxna, liksom att känna sig trygg och accepterad i skolan.

Risikfaktorer och skyddsfaktorer för suicidförsök bland unga hb-personer

| Risikfaktorer                      | Skyddsfaktorer                                       |
|------------------------------------|--|
| Tidig "komma ut"-process           | Trygghet i skolan                                    |
| Inte vara accepterad av sin familj | Stöd från lärare                                     |
| Få eller inga vänner               | Antimobbningsarbete i skolan som belyser hbtq-frågor |
| Mobbning                           | Stöd från familj, vänner och andra vuxna             |
| Fysisk misshandel och annat våld   |  |
| Sexuella övergrepp                 |  |

Översiktens författare betonar vikten av suicidförebyggande insatser bland unga homosexuella, bisexuella, trans- och queerpå personer (hbtq). De nämner bland annat behovet av insatser för att skapa en skyddande skolmiljö, till exempel genom antimobbningsarbete i skolan, som i studier visats ha en skyddande effekt vad gäller suicidförsök. Författarna menar att det även behövs insatser i andra samhällsarenor för att minska utsatthet, och att familjer och vänner behöver vara medvetna om att unga hbtq-personer är mer utsatta än unga heterosexuella personer.

## Metod

Forskarna sökte i fyra databaser och inkluderade studier publicerade fram till den 31 december 2020. Totalt identifierades 422 studier, varav 12 uppfyllde kriterierna och inkluderades i översikten. Samtliga utom en var tvärsnittsstudier och alla utom en höll hög eller måttlig kvalitet, enligt bedömning med instrumentet Newcastle-Ottawa Scale. En majoritet av studierna fokuserade på åldersgruppen 12–18 år. Självrapporterade data användes för att mäta förekomsten av suicidförsök. I sex av studierna tillfrågades deltagarna om antalet suicidförsök under det senaste året, i fem studier gällde det någon gång i livet och i en studie både det senaste året och någon gång i livet. Nio av studierna var från USA, två från Storbritannien och en från Belgien.

## Folkhälsomyndigheten kommenterar

Wang m.fl. har endast studerat den unga hb-gruppen men det finns annan forskning som visar att suicidförsök och annat suicidalt beteende är vanligare bland unga hbtq-personer, och särskilt unga transpersoner, i jämförelse med jämnåriga heterosexuella cispersoner (2), vilket även svenska originalstudier kan bekräfta. Studier och rapporter om unga hbtq-personer i Sverige visar att gruppen har ökad risk för psykisk ohälsa och suicidalt beteende (dvs. suicidtankar, suicidförsök och suicid) (3–7). I en studie från Folkhälsomyndigheten sågs till exempel en kraftigt förhöjd risk för suicidalt beteende bland

transpersoner (6). En nyligen publicerad studie på svenska tvillingar visar att unga som identifierade sig som tillhörande hbtq-gruppen hade två gånger högre risk för suicidförsök och självskadebeteende jämfört med sina heterosexuella tvillingsyskon (3). Risken kvarstod men minskade något efter justering för genetiska faktorer, miljöfaktorer och psykisk ohälsa i barndomen. Den ökade risken för suicidalt beteende visas även i en kunskapssammanställning från Forte om livs- och hälsosituationen för unga hbtq-personer i Sverige (4).

Rapporter från Sverige stödjer också Wangs m.fl. resultat när det gäller risk- och skyddsfaktorer (4, 8). Exempelvis visar Fortes kunskapssammanställning att unga hbtq-personer ofta utsätts för mobbning, vilket är en stark riskfaktor för suicidförsök och annat suicidalt beteende. Kunskapssammanställningen lyfter även flera av de skyddsfaktorer som Wang m.fl. identifierat, såsom att ha stöd från familj och vänner och att känna sig trygg i skolan. Resultaten i den svenska tvillingstudien stödjer att miljöfaktorer, särskilt de som är förknippade med att identifiera sig som en hbtq-person, bidrar till risken för suicidförsök och självskadebeteende i tonåren (3).

Sammanfattningsvis visar Wang m.fl. och svenska studier och kunskapssammanställningar vikten av att hbtq-perspektivet finns med i folkhälsoarbetet och i insatser för unga. Det behövs mer kunskap om risk- och skyddsfaktorer för att kunna identifiera och ta fram insatser som minskar den förhöjda risken för suicidförsök bland unga hbtq-personer. Tidigare studier har lyft fram flera insatser i det suicidpreventiva arbetet bland unga hbtq-personer:

- insatser i skola och omsorg för att höja kunskapen (8, 10), inklusive insatser för att skapa en tryggare och mer inkluderande miljö, och att inkludera hbtq-identitet i skolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling
- insatser för att förbättra vårdens kunskap om och bemötande av hbtq-personer, t.ex. utbildning i hbtq-frågor till yrkesverksamma (8, 9)
- insatser för att förbättra hbtqi-personers psykiska hälsa, bl.a. genom kuratorstöd och ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården
- riktade preventiva insatser till transpersoner (eftersom suicidalt beteende är särskilt vanligt bland unga transpersoner), t.ex. tillgänglig och transkompetent hälso- och sjukvård (6).

### Begrepp och definitioner

*Hbtq-personer*: ett paraplybegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer med queera uttryck.

*Riskfaktor*: faktor som ökar risken för ett utfall.

*Skyddsfaktor*: faktor som skyddar människor från ohälsa kopplad till olika levnadsvanor och som dämpar effekten av riskfaktorer.

*Suicidalt beteende*: ett övergripande begrepp för suicidtankar, suicidförsök och suicid.

*Trans*: betyder överskridande och är benämningen på en person vars könsidentitet eller könsuttryck inte stämmer överens med det kön som framgår av folkbokföringen, det som tidigare kallades för juridiskt kön.

*Tvillingstudie*: Studie av tvillingar där man genom att jämföra en- och tvåäggstvillingar kan studera den relativa betydelsen av arv och miljö.

### Målgrupp

Faktabladet riktar sig till beslutsfattare och andra som arbetar med barn och ungas psykiska hälsa och med suicidprevention på nationell, regional och lokal nivå.

### Referenser

1. Wang XX, Gan Q, Zhou J, Cosquer M, Falissard B, Corruble E et al. A systematic review of the factors associated with suicide attempts among sexual-minority youth. *Eur J Psychiatry*. 2022. <https://doi.org/10.1016/j.ejpsy.2022.09.003>
2. di Giacomo E, Krausz M, Colmegna F, Aspesi F, Clerici M. Estimating the risk of attempted suicide among sexual minority youths. A systematic review and meta-analysis. *JAMAPediatrics*. doi:10.1001/jamapediatrics.2018.273.
3. O'Reilly LM, Pettersson E, Donahue K, Quinn PD, Klonsky ED, Lundström S et al. Sexual orientation and adolescent suicide attempt and self-harm: a co-twin control study. *J Child Psychol Psychiatry*. 2021 Jul;62(7):834-841.
4. Forte - Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd. Hälsa och livsvillkor bland unga hbtq-personer: Vad vet vi och vilka forskningsbehov finns? [citerad 20 mars 2023]. Hämtad från: [https://forte.se/app/uploads/2018/11/unga-hbtq-personers-halsa\\_se\\_ta.pdf](https://forte.se/app/uploads/2018/11/unga-hbtq-personers-halsa_se_ta.pdf)
5. Folkhälsomyndigheten. Metoder för att främja en god hälsa bland hbtq-personer. [citerad 20 mars 2023]. Hämtad från: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/47348a5788f543c4b5486e08c0872b20/metoder-framja-god-halsa-hbtq-personer.pdf>
6. Folkhälsomyndigheten. Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer för transpersoner. En rapport om hälsoläget bland transpersoner i Sverige. [citerad 20 mars 2023]. Hämtad

från: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/c5ebbb0ce9aa4068aec8a5eb5e02bafc/halsan-halsans-bestamningsfaktorer-transpersoner.pdf>

7. Zeluf G, Dhejne C, Orre C, Nilunger Mannheimer L, Deogan C, Höjjer J et al. Targeted Victimization and Suicidality Among Trans People: A Web-Based Survey. *LGBT Health*. 2018 Apr; 5(3).
8. MUCF. "Jag är inte ensam, det finns andra som jag". Unga hbtqi-personers levnadsvillkor. [citerad 29 mars 2023]. Hämtad från: <https://www.mucl.se/publikationer/jag-ar-inte-ensam-det-finns-andra-som-jag>
9. RFSL. Hbtqi-personers psykiska hälsa. En kartläggning av regionala handlingsplaner för psykisk hälsa 2016. [citerad 29 mars 2023]. Hämtad från: <https://www.rfsl.se/wp-content/uploads/2017/10/RFSLs-rapport-handlingsplaner-psykisk-h%C3%A4lsa.pdf>
10. Nordiska Ministerrådet. Hälsa, välmående och livsvillkor bland unga LGBTI-personer i Norden. [citerad 29 mars 2023]. Hämtad från: <https://www.norden.org/sv/publication/halsa-valmaende-och-livsvillkor-bland-unga-lqbtj-personer-i-norden>